

ללמוד בבלי וירושלמי

**הרי עוד לא
גמרתי ללמוד
את הבבלי?**

לימוד תלמוד ירושלמי מוסיף רבות בהבנת פשוטה של הגמרא בבבלי, ומשלים דברי תנאים ואמוראים הדנים באותה סוגיה. (ראה מדור 'השוואות הבבלי' וצריך ללמוד כל הדעות כמו שלומדים דעת בית שמאי ובית הלל, ר' מאיר ור' יהודה. (הגר"ח קניבסקי שליט"א, בשו"ת עם רבני המכון)

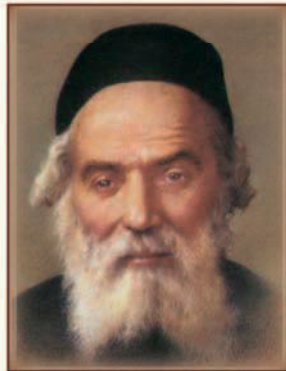
המכתב ההיסטורי

חוב קדוש לכל לומד תורה ללמוד גם ירושלמי. וכל הלומד ירושלמי מובטח לו שיבא לו תועלת גדולה בלימודו. והזוכה לשלב את לימודו בירושלמי ובבלי יחד, והמסייע שאחרים ילמדו ירושלמי, יזכו לברכה מיוחדת. ולישועות גדולות ולהצלחה.

י"א/י"א

**מי למד
עד היום
ירושלמי?**

רוב ספרי הראשונים והאחרונים מלאים בציטוטים מהירושלמי. (ראה מדור 'ספר המפתח') ומלבד שהיה הירושלמי נחלת ה'גדולים', אנו מוצאים כמה מגדולי ישראל שהשקיעו רבות להשריש את לימוד הירושלמי ב'עמך' ישראל, וזכו לקדם את הרעיון, אלא שעדיין יש מה להוסיף. ידוע גם שמרן החפץ חיים זי"ע רצה מאד לחבר פירוש על הירושלמי כדי לקרבו לציבור הלומדים. (החפץ חיים - חייו ופעלו' ח"א עמ' רג)

**מה יש
בלימוד
הירושלמי
שאינו בבבלי?**

הגר"ש הלוי וואזנר זצ"ל בעל ה'שבט הלוי': "אני אומר במלוא האחריות, שישנם חלקים עצומים מהתורה הקדושה, מהתורה שבעל פה, שנמצאים רק בירושלמי ואינם נמצאים בשום מקום, אפילו בבבלי". (נר מערבי ח)

לימוד משולב = לימוד מושלם!

ההלכה
הרי לא כמו
הירושלמי?

טעות! נכון, שבמקום שהבבלי והירושלמי חולקים, ההלכה היא כמו הבבלי, כיון שהוא היה אחרון והלכה כאחרון (רי"ף ורא"ש סוף עירובין). אבל מה עם שאר המקומות שהם לא חולקים?
המעמיק ובדק את המחלוקות בין הבבלי לירושלמי בענין ההלכה מוצא שהמקרים עומדים על כ-10% בסה"כ! למעשה, רבות מההלכות וההנהגות שנפסקו בשולחן ערוך, ובגדולי הפוסקים ראשונים ואחרונים, מקורן בירושלמי. (ראה מדור 'הלכות שמקורן בירושלמי')

במה
זכה דורנו
להתעוררות
ללימוד הירושלמי?

התחדשות הישוב התורני בארץ ישראל

בתלמוד בבלי לא נתחברה גמרא על סדר זרעים. המקור העיקרי להלכות אלו הוא מן התלמוד הירושלמי - תורת ארץ ישראל. לכן, ההתרחבות וההתחדשות של הישוב התורני בארץ ישראל, הביאה להתעוררות גדולה ללימוד ירושלמי סדר זרעים, בכדי להכיר את פרטי המצוות התלויות בארץ, הנדרשות לחיי היום יום בארץ ישראל.

ריבוי פירושים מבוארים

בעבר היו רבים שחפצו ללמוד גם חלק זה של התורה, אך התייחסו היות שלא היה בידם פירוש ברור ומקיף. היום עם ריבוי הפירושים המבוארים את דברי הירושלמי כל לומד יוכל להבין.

תקנת גדולי ישראל

בחדש טבת תש"מ, בעת התאספות אלפי ישראל בכנסיה הגדולה השישית של אגודת ישראל, החליטה מועצת גדולי התורה על פי הצעתו של כ"ק האדמו"ר בעל ה'לב שמחה' מגור זצ"ל, לקבוע עיתים ללימוד הירושלמי. ובנוסף לחדש מסלול לימוד של דף היומי בתלמוד הירושלמי.

האדמו"ר מבוהוש שליט"א סיפר שלמחרת ראש השנה תש"מ, בצום גדליה, קרא לו סבו האדמו"ר רבי יצחק מבוהוש זי"ע ואמר: **"בכל שנה בראש השנה מכריזים בשמים על הארות חדשות הצריכות לרדת לעולם. בשנה זו הכריזו על הארות ללימוד תלמוד ירושלמי"**. האדמו"ר הורה לו לקנות ש"ס ירושלמי ומיד התחיל ללמוד עמו ירושלמי.

קירוב הגאולה

רבים מגדולי ישראל צוק"ל, ולהבלחט"א שליט"א, אמרו שללימוד הירושלמי מקרב את הגאולה.
רבי יוסף חיים זוננפעלד זצ"ל - רבה של ירושלים, דרש גימטריא על הפסוק 'ציון במשפט תפדה, ושביה בצדקה' (ישעיה א, כז). **'ציון במשפט תפדה' = 1076 = 'תלמוד ירושלמי' 'ושביה בצדקה' = 524 = 'תלמוד בבלי'**. והוסיף על כך, שגימטריא זו באה לרמז, שבשעה ששני התלמודים יפוצו החוצה וייצאו מרשות היחיד לרשות הרבים, אז תבוא הגאולה.
מספרים שנאשר הגרי"ז מברסק זצ"ל שמע גימטריא זו, הגיב: "אין זאת אלא שזה נאמר ברוח הקודש".

שניים שהם אחד!

**הרי נאמר
'אין שלום'
על היוצא
מש"ס לש"ס?
(חגיגה י.)**

לשיטת רש"י (שם) רבי יוחנן אמר את דבריו רק על הפורש מתלמוד ירושלמי לתלמוד בבלי, מפני שהירושלמי יותר פשוט ואילו הבבלי יותר עמוק, אולם כיום שהרגילות היא ללמוד את הבבלי קודם אין כל חשש ללמוד ירושלמי אחרי בבלי.

אך גם לשיטת התוס' (שם) החשש הוא רק כל זמן שלא הבין את הבבלי, כפי שמפורש בדבריהם. אולם לאחר שהבין את הבבלי יכול לעבור לירושלמי.

**הרי התענו
לשכוח לימוד
בבל, קודם לימוד
תורת ארץ ישראל?
(ב"מ פה.)**

תשובה לעניין זה אנו מוצאים בדברים שנכתבו בשו"ת הרמב"ם (סימן תלז):
"לא בכל הדורות היה כן, אלא בימי רבה ורב יוסף ואב"י ורבא שהיה להם שמדות בבבל. אבל אח"כ נתגברה התורה בבבל". ומוסיף שם גם על מה שאמר רבי ירמיה על הפסוק 'במחשכים הושיבני כמתי עולם' "זה תלמודה של בבל" (סנהדרין כד.), שזה נאמר על תקופה זו של השמד שהיה בבבל.

**התחלתי
ללמוד
ירושלמי ולא
הצלחתי!**

'זהו משפט שלא תשמעו ממי שלמד במהדורות החדשות!'

אדם שהתרגל לסגנון הבבלי ובא ללמוד ירושלמי, יבין ללא קושי את רוב לשון הירושלמי. נכון שהירושלמי כתוב ב'לישנא קלילא', דהיינו לשון יותר קצרה, וכן הארמית היא לא בדיוק אותה ארמית שדיברו בבבל, אבל להבדלי לשונות אלו מתרגלים תוך לימוד של פרק או שניים.

הקושי העיקרי בלימוד הירושלמי הוא בהבנת הסוגיות. מה גם שהלומד בבבלי רגיל שכמעט ואין גירסאות שצריך להחליפן במהלך הלימוד, בעוד שבירושלמי ישנן גרסאות שמתחלפות. אבל כיום שיש מהדורות איכותיות של תלמוד ירושלמי, ניתן ללא ספק ללמוד ולהבין את הירושלמי, ואפילו בקלות. הלימוד בירושלמי גם קל להבנה ולזיכרון כי הוא כתוב בפיסקאות פיסקאות, לעומת הבבלי שיש בו סוגיות ארוכות, ולפעמים אוקימתות רבות לסוגיה אחת.

הנסיון מוכיח שלימוד הירושלמי עם ביאור טוב, ולאחר שהתרגלו ללשונו, יותר קל מלימוד הבבלי!